

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 63572-02-15 ט.ו. ואח' נ' ב.ב.

18.09.2016

לפני השופטים יהודית שבח, אב"ד, שאול שוחט, יונה אטדגי

מערערים

1. א.ס.ט
2. ע.ב (קטין)
3. מ.ב (קטין)
ע"י עו"ד רחל שחר

נגד

משיב

א.י.
ע"י עו"ד טוני דמארי

פסק דין

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19

השופטת י. שבח:

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית משפט לענייני משפחה במחוז תל אביב (כב' השופטת תמר סנונית פורר) אשר ניתן ביום 24.11.2014 (תמ"ש 20369-06-14), לפיו חויב המשיב לשלם בגין מזונותיהם של המערערים 2-3 (להלן- הקטינים), מדורם והוצאות מדורם, סך של 1000 ₪ לחודש עבור כל קטין, ובסה"כ 2000 ₪, עד הגיעם לגיל שמונה עשרה או עד סיימם את הלימודים בבית ספר תיכון, בתוספת מחצית מהוצאות החינוך של הקטינים בכללן צהרון, קייטנה וספרי לימוד, ומחצית ההוצאות הרפואיות החריגות. הקטינים, באמצעות אמם, מלינים על מיעוט סכום המזונות שנפסק לזכותם.

רקע עובדתי

1. העובדות הרלבנטיות להליך אינן שנויות במחלוקת ואלו עיקריהן:

- א. מנישואי המערערת 1 (להלן- **האם**) והמשיב (להלן- **האב**) נולדו שני הקטינים, בני שנתיים וארבע שנים ביום מתן פסק דינו של בית משפט קמא, כיום בני ארבע ושש.
- ב. המשמורת על הקטינים נתונה, בהתאם לפסיקת בית המשפט, בידי האם, והסדרי הראיה של האב עם הקטינים כוללים שני מפגשים בשבוע ואחת לשבועיים לינת הקטין הבכור אצל האב.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 63572-02-15 ס.ט. ואח' נ' ב.ב.

- 1 ג. האב חולה במחלת ריאות לא פשוטה בגינה הוא מקבל קצבת נכות מהמוסד לביטוח
2 לאומי אשר הסתכמה ב 3500 לחודש, אולם הופחתה עם הגירושין לסך של 2750 ש"ח
3 לחודש.
4 ד. האם מתגוררת בדירה שכורה בעבורה היא משלמת דמי שכירות בסך של 2750 ₪
5 לחודש, אך מקבלת סיוע לשכר דירה המתבטא בסך של 1170 ₪ לחודש.
6 ה. גם האב מתגורר בדירה שכורה בדמי שכירות בסך של 2200 ₪ לחודש, ואף הוא
7 זכאי לסיוע, המתבטא לגביו בסך של 700 ₪ לחודש (דברי באת כוחו בפרוטוקול הדיון בערעור
8 עמוד 8 שורה 8).
9 ו. קצבת הילדים משתלמת לידי האם.
10 ז. לקטינים אין צרכים חריגים.

פסק דינו של בית משפט קמא

- 12 2. ואלו הם הממצאים העובדתיים שנקבעו על ידי בית משפט קמא, מעבר לעובדות שאין שנויות
13 במחלוקת והמפורטות לעיל: יכולת השתכרותו של האב בשל מצבו הבריאותי היא נמוכה; "ביכולתו של
14 האב לעבוד ולהשתכר שכר מינימום"; הכנסתו של האב, הכוללת את קצבת הנכות, מתבטאת ב-
15 6300 ₪ לחודש; השתכרות האם מתבטאת ב-2300 ₪ לחודש; "רמת החיים של שני הצדדים הינה
16 נמוכה"; "רמת החיים בה חיו עם הקטינים הייתה נמוכה ביותר", "האם נושאת בגידול הילדים
17 במידה רבה לבדה".
18 על רקע נתוני היסוד לעיל, המתאפיינים במחלת האב, בהשתכרותם הנמוכה מאד של שני בני הזוג,
19 וברמת החיים הנמוכה בה חיו גם עובר לפירוד, סבר בית משפט קמא שיש לפסוק את מזונות הקטינים
20 "על דרך הצמצום והמינימום האפשרי".
21
22 ביישמו את עמדתו לפיה "תיק זה בהחלט מאפשר בנסיבותיו הנוכחיות פסיקה מתחת למינימום
23 שנקבע בפסיקה למזונות הכרחיים", חייב בית משפט קמא את המשיב לשלם בגין מזונותיהם של
24 הקטינים, מדורם והוצאות מדורם, בסך של 1000 ₪ לחודש בלבד עבור כל קטין, ובסה"כ 2000 ₪,
25 לחודש עד הגיעם לגיל שמונה עשרה או עד סיימם את הלימודים בבית ספר תיכון, בתוספת מחצית
26

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 63572-02-15 ס.ט. ואח' נ' ב.ב.

1 מהוצאות החינוך של הקטינים בכללן צהרון, קייטנה וספרי לימוד, וכן מחצית הוצאות רפואיות חריגות.
2 בית משפט קמא נמנע מלהשית על המשיב חיוב בגין מדור, אף לא הוצאות מדור.
3

4

5 טיעוני הצדדים

6 3. הטיעון המרכזי שבפי המערערים הוא שבית משפט קמא לא רשאי היה לפסוק למערערים,
7 שהינם קטני קטנים, סכום מזונות הנופל מהסכום המשקף, כפי המקובל בפסיקה, את הצרכים
8 ההכרחיים, גם בהינתן מחלתו של המשיב והשתכרותו הנמוכה, משהמדובר בחיוב אבסולוטי מכוח הדין
9 האישי. כן קובלת ב"כ המערערים על כי בית משפט קמא אף לא פסק להם מאומה בגין מדור והוצאות
10 מדור.
11

12 4. באת כוח המשיב, אינה חולקת על ממצאיו העובדתיים של בית משפט קמא, הגם שלעמדתה
13 פוטנציאל ההשתכרות של האם גבוה יותר, לטעמה, מהשתכרותה בפועל, והיא טוענת כי בית משפט
14 קמא חייב היה לשוות לנגד עיניו את מצבו הבריאותי הקשה של המשיב, את השתכרותו הנמוכה חרף
15 ניסיונותיו לעבוד, וכלשונה "לשחק עם המספרים" בהתאם, שאלמלא עשה כן היה מביא את המשיב
16 לכדי פת לחם. לטענתה, חיובו של המשיב בסכום הגבוה מזה שחוייב בו בפועל, ולו במעט, נוכח
17 הוצאותיו ונוכח הניכוי שמבצע המוסד לביטוח לאומי מגמלתו בגין חוב ישן למוסד ובגין דמי המזונות
18 שהאם גובה באמצעותו, ידרדר אותו למעגל העוני.
19

20

דיון והכרעה

21

22 5. לא אכביר מילים על ההלכה הבסיסית הנוהגת בסוגיית מזונותיהם של קטני קטנים, משבידוע
23 הוא שהמדובר בחיוב מוחלט ועצמאי המוטל על האב ואשר מקורו בדין האישי. חיוב זה אינו תלוי במצבו
24 הכלכלי של האב, והוא חייב גם "כשאין לו". חובת האב "לזון את הילד עד גיל שש הינה אבסולוטית
25 והיא חלה אפילו יש לילד כדי להתפרנס מעצמו ואפילו האב הינו חסר אמצעים" (ע"א 393/83 דלי נ'
26 דלי) (ראו סקירתו הנרחבת של כבוד השופט שוחט בעמ"ש 1180-05-14 א'א' נ' מ'א'). עוד אין חולק
27 כי מוחלטותו של חיוב האב במזונותיהם של קטני הקטנים אינה מגעת אלא כדי צרכיהם ההכרחיים

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 63572-02-15 ס.ט. ואח' נ' ב.ב.

- 1 שהוגדרו בע"א 591/81 פורטוגז נ' פורטוגז, כ"אותם דברים בסיסיים שבלעדיהם אין הילד יכול
2 להתקיים ממש, ומתוך הדין, שקובע, כי אין מחייבים בהם לפי עושרו, יוצא, שצרכים אלה שווים הם
3 לעני ולעשיר" (פ"ד לו (3) עמוד 461).
4
5 6. בנוסף לאמור לעיל השתרש בפסיקה הנוהג להעמיד את הסכום המבטא את שווים של אותם
6 הצרכים ההכרחיים של ילד רגיל על סך של 1300-1400 ₪ לחודש, אף שמדובר בחזקה הניתנת
7 לסתירה בהינתן שלקטין פרטני צרכים הכרחיים מיוחדים שעלותם גבוהה מהצרכים ההכרחיים של
8 ילדים רגילים (למשל עת הקטין זקוק לאוכל מיוחד שעלותו יקרה יותר).
9 עם זאת, והגם שנקבע, כפי המצוטט לעיל, כי "צרכים אלה שווים הם לעני ולעשיר" אין להתעלם
10 מפסיקה לא מעטה הסוטה מהאומדן לעיל לא רק בשל מצבו המיוחד של הקטין, אלא גם מחמת הצורך
11 להותיר בידי האב סכום מינימלי למחייתו שיאפשר לו קיום בכבוד ולא יאלצנו לפשוט יד. ראו למשל ע"מ
12 (י-ם) 367/02 פלוני נ' פלונית 22.5.2003; בע"מ 1356/08 פלוני נ' פלוני, שם אישר בית המשפט
13 העליון חיוב מזונות לאב נכה שהתבסס על תחשיב של 1020 ש"ח לכל ילד, אם כי במקרה זה
14 השתכרות האם הייתה גבוהה משמעותית מזו של האב; בע"מ 5591/05 פלונית נ' פלוני בו אושר חיוב
15 במזונות בסך של 2700 ש"ח לשלוש קטינות, קרי: 700 ₪ לכל קטינה; ע"א 5989/96 דהן נ' דהן שם
16 אושרה פסיקת מזונות קטינה בסך של 1100 ₪ לחודש אולם בתוספת סך של 1500 ₪ בגין כלל
17 התוספות הכוללת מדור, הוצאות מדור, ביטוח רפואי וכו'. כן ראוי להפנות למאמרו של ד"ר יואב מזא"ה/
18 "הדין הדתי של מזונות ילדים, פסיקת בית המשפט העליון והפרקטיקה בבתי המשפט: בין מיתוס
19 למציאות", ולהערת המחבר לפיה בפסיקה "אין קביעה מפורשת שאת חיוב המזונות יש להחיל על
20 האב, גם אם פירוש הדבר שהאב יוותר במחסור וללא יכולת לדאוג לצרכיו שלו".
21 מכל מקום, לא נדרשת בענייננו הכרעה בשאלה העקרונית, לה מכוונות באות כוח הצדדים, שעניינה
22 בסמכות בית המשפט "לקצץ" בסכום צרכיו ההכרחיים של הקטין רק מחמת השתכרותו הנמוכה של
23 האב, שכן, וכפי שאראה להלן, גם לפי פסק דינו של בית משפט קמא, תקבל האם לידיה בעבור
24 הקטינים סכום המגיע בקירוב לסכום המקובל כמבטא את צרכיהם ההכרחיים. ואסביר:
25
26 7. מחמת ממצאו של בית משפט קמא לפיו "רמת החיים בה חיו עם הקטינים הייתה נמוכה
27 ביותר", יהא זה אך מתאים לבצע את התחשיב לפי הרף התחתון של הסכום הנוהג, קרי: 1300 ₪

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 63572-02-15 ס.ט. ואח' נ' ב.ב.

1 לילד, ולא 1400 ₪. לפי הלכת ורד (ע"א 552/87 ורד נ' ורד, 13.10.88) אין לחשב בהכרח את סכום
2 המזונות האמור להשתלם בגין מספר ילדים כמכפלה מדויקת של סכום המזונות ההכרחיים במספר
3 הילדים, כפי דברי הנשיא שמגר: "אם לילד אחד במשפחה קובעים סכום מסוים של מזונות, הרי ל-
4 3 ילדים באותה משפחה לא קובעים סכום השווה לפי שלושה מהסכום הנקבע לכל ילד. ידועה
5 האימרה בבדיחות שניתן להוסיף מים למרק ויהיה מרק לנפש נוספת... והוא הדין במרבית פרטי
6 המזונות השונים שלהם זקוק הילד". העולה מן האמור הוא כי בעבור הקטין השני די לפסוק סך של
7 1100 ₪, באופן שהסכום המזונות ההכרחי הראוי עבור שני הקטינים, ללא הפחתה, מתבטא ב 2400
8 ₪.
9 הבה ובחן את הנתונים החשבונאיים בענייננו: אין מחלוקת כי האם מקבלת לידיה את קצבת הילדים
10 המשתלמת ע"י המוסד לביטוח לאומי, והמתבטאת, עבור שני ילדים, בסך של 338 ₪ לחודש (חוק
11 הביטוח הלאומי[נוסח משולב] תשנ"ה-1995, סעיף 1 ס.ק. 2 להגדרת "הסכום הבסיסי", תיקון מס'
12 164). אין מניעה להוסיף ולקבוע, בהינתן שלאחד הקטינים כבר מלאו שש שנים, כי האם תקבל לידיה
13 גם "מענק לימודים" שנתי (סעיף 74 לחוק הביטוח הלאומי[נוסח משולב] תשנ"ה-1995), בהיותה
14 הורה "החי בנפרד מבן זוגו" לפי חוק סיוע למשפחות שבראשן הורה עצמאי, תשנ"ב-1992, המתבטא
15 ב-808 ₪, דהיינו, תשלום נוסף של 67 ₪ לחודש.
16 הנה כי כן, עת נוסף לסך של 2000 ש"ח – סכום המזונות הפסוק- את קצבת הילדים ואת החלק השנים
17 עשר של מענק הלימודים, המשתלמים לידי האם- יצטבר בידיה סך של כ-2405 ₪. הנה כי כן, הסכום
18 הכולל שישתלם לאם עולה בקנה אחד עם סכום המשקף את הצרכים ההכרחיים המינימליים של שני
19 קטינים, ללא הפחתה.
20
21 8. שונים הם פני הדברים עת המדובר במדור. מעבר לסך של 2000 ₪, לא נפסק ע"י בית משפט
22 קמא מאומה בגין מדור הקטינים, אף לא בגין הוצאות מדורם.
23 אין מחלוקת כי בגדר הצרכים ההכרחיים נושא האב גם בחיוב יחסי בעלות המדור של הקטינים על מנת
24 לספק קורת גג לראשם, ובחלק מהוצאות החזקת המדור. אף כאן, כפי החיוב למזונות הכרחיים, המדור
25 בו יחויב האב יהא רק מדור "בסיסי", ויתבטא כדי 33% מהעלות עת עסקין בילד אחד ו40% עת
26 עסקין בשני ילדים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 63572-02-15 ס.ט. ואח' נ' ב.ב.

1 נבחן איפוא בשנית את הנתונים הכספיים: האם מרוויחה 2300 ₪ לחודש, מקבלת מהאב 2000 ₪
2 לחודש, מקבלת מהמוסד לביטוח לאומי 405 ₪ לחודש, משלמת שכר דירה (לאחר סיוע) 1580 ₪, כך
3 שנתר בדידה סך של 3125 ₪ ממנו היא צריכה לזון שלש נפשות, קרי 1041 ₪ לנפש, ולשאת
4 בהוצאות המדור של שלוש נפשות.
5 ובאשר לאב: הגם שבית משפט קמא קבע כי הכנסתו הכוללת של האב מסתכמת ב- 6300 ₪, יש
6 להפחית ממנה סך של 750 ₪ לאור צמצום קצבתו, ולהעמידנה על סך 5550 ₪. האב משלם 2000 ₪
7 למזונות הילדים, שכר דירה בסך של 1500 (2200 פחות סיוע בסך של 700 ₪ לחודש), ונותר עם סך
8 של 2050 ₪, ממנו הוא צריך לזון נפש אחת (בשים לב להסדרי הראיה המצומצמים) ולשאת בהוצאות
9 מדורו הוא.
10 הנה כי כן מצבם של שני בעלי הדין עגום למדי, אך מצבו של האב טוב יותר מאשר מצבם של הקטינים.
11 עת עסקין בצמצום לצורך "הותרת סכום סביר לכיסוי הוצאות מחיה", ביחוד עת המדובר בחובה
12 אבסולוטית – נראה לי שהקטינים קודמים.
13 בהינתן שלאם אין דירה משלה, לא ניתן להימנע מתוספת כלשהי שתכסה ולו במעט את ההוצאות
14 הכרוכות במדור הקטינים. תוספת של 400 ₪ לחודש (הגם שערכם של 40% מתבטא ב-632 ₪, בלא
15 שהוספנו אחזקת מדור), תפחית את הסכום הנותר בידי האב לסך של 1650 ₪, עת מנגד הסכום
16 הכולל שיוותר בידי האם יעלה ל-3525 ₪, קרי: 1175 ₪ לנפש בלבד.
17
18 9. אין ניתן להתחשב בחוב האב למוסד לביטוח הלאומי שמקורו באי תשלום מזונות לקטינים
19 ובאילושה של האם לגבות את המזונות באמצעות המוסד לביטוח לאומי, שאינו שונה מחוב רגיל בלשכת
20 ההוצאה לפועל בגין אי תשלום מזונות עבר, אף לא בחוב הנובע מאי תשלום דמי ביטוח משלא הובהרו
21 נסיבותיו של חוב זה, היקפו ומקורו.
22
23 10. אציע איפוא לחברי לקבל חלקית את הערעור באופן שחלף סכום המזונות שנפסק ע"י בית
24 משפט קמא (2000 ₪) ישלם האב מדי חודש 2400 ₪ לחודש. השינוי ייכנס לתוקפו החל ממזונות
25 חודש ספטמבר 2016.
26 משבאת כוח המערערים לא הגישה לקראת הדיון עיקרי טיעון, לא יינתן צו להוצאות בערעור.
27

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 63572-02-15 ס.ט. ואח' נ' ב.ב.

1

יהודית שבח, שופטת

4

השופט ש. שוחט:

5
6 כחברתי, גם אני סבור כי אין זה המקרה המתאים לעריכת דיון עקרוני בשאלת סמכותו של בית משפט
7 "לקצץ" (כלשון חברתי בפסק דינה) בסכום הצרכים ההכרחיים שהוכרו בפסיקה ככאלה, במקרים
8 המתאימים. את עמדתי בהקשר זה הבעתי בעמ"ש 1180-05-14 א'א' נ' נ'א', 26.3.2015 תוך שימת
9 דגש דווקא על רמת החיים שנהגה טרם התביעה כמצדיקה "קיצוץ" כאמור (עמ' 4 לפסק הדין הנ"ל).
10 התוצאה אליה הגיעה חברתי, במקרה שלפנינו, משקפת איזון נכון יותר והוגן יותר של הכנסת המשפחה
11 מכל המקורות ואני מסכים לה.
12

שאול שוחט, שופט

13

14

יונה אטדגי, שופט

השופט י. אטדגי:

אני מסכים.

21

22

23 פסק הדין ניתן לפרסום במתכונת בה נחתם, ללא פרסום שמות הצדדים או פרטים מזהים אחרים.

24

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

עמ"ש 63572-02-15 ס.ט. ואח' נ' ב.ב.

1

ניתן היום, ט"ו אלול תשע"ו, 18 ספטמבר 2016, בהעדר הצדדים.

יונה אטדגי, שופט

שאול שוחט, שופט

יהודית שבח, שופטת
אב"ד

2

3

4

5

6

7

8

9